

Hot och våld i kommun- och landstingssektorn

Januari 2018

I kommuner och landsting orsakar hot och våld en femtedel av alla arbetsolyckor. Yrkesgrupperna *socialt arbete* och *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* är mest utsatta och kvinnor drabbas oftare än män. Det visar AFA Försäkrings statistik för åren 2014–2016.

Hot och våld

Hot och våld inkluderar inte rån, stöld eller snatteri. Denna typ av händelser är mindre vanliga inom kommun- och landstingssektorn.

Arbetskadorna

En arbetsskada kan vara ett färdolycksfall, en arbetssjukdom eller ett arbetsolycksfall. I denna rapport redovisas godkända arbetsolycksfall för anställda inom Kommuner och landsting, Svenska kyrkan och Pacta-företag. Grunden för statistiken om arbetsolycksfall är godkända ärenden inom försäkringen Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA-KL.

Allvarlig arbetsolycka

Med en allvarlig arbetsolycka menar vi arbetsolycksfall som leder till mer än 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läkningstid och/eller medicinsk invaliditet.

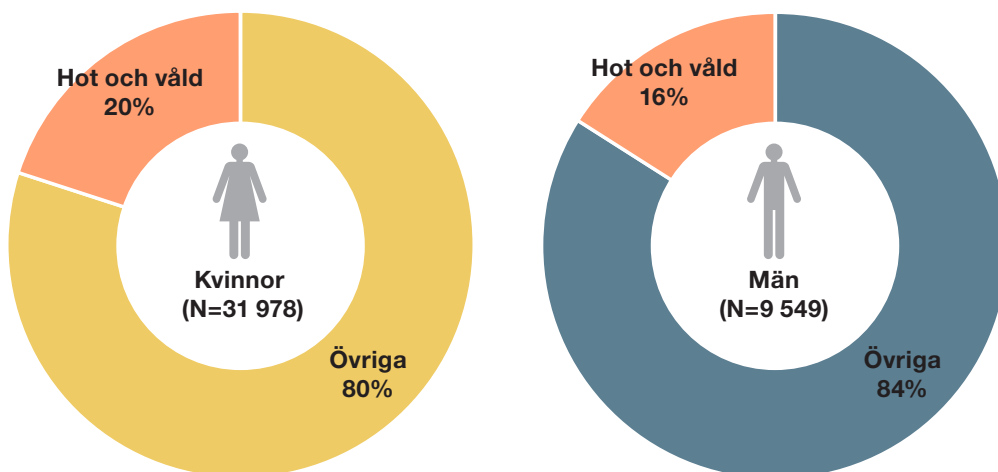
Olycksfall orsakade av hot och våld är fortfarande vanligt förekommande på landets arbetsplatser. I kommuner och landsting orsakades 19 procent av alla godkända arbetsolycksfall år 2014–2016 av hot och våld.

Under tidsperioden stod hot och våld för 20 procent av arbetsolycksfallen bland kvinnor och för män var motsvarande siffra 16 procent. Olyckorna var dessutom fler till antalet bland kvinnor, vilket beror på att fler kvinnor jobbar i yrken där hot och våld förekommer.

Drygt var tionde hot och våldolycka kategoriseras som en allvarlig arbetsplatsolycka.

Vanligtvis fokuserar AFA Försäkring på de allvarliga arbetsolycksfallen eftersom de är mest angelägna att förebygga. De allvarliga arbetsolycksfallen på grund av hot och våld är dock för få för att redovisas över regioner och yrken vilket gör att vi i denna rapport analyserar samtliga arbetsolycksfall.

Andel arbetsolycksfall, efter händelse och kön, år 2014–2016.
Kommuner och landsting.

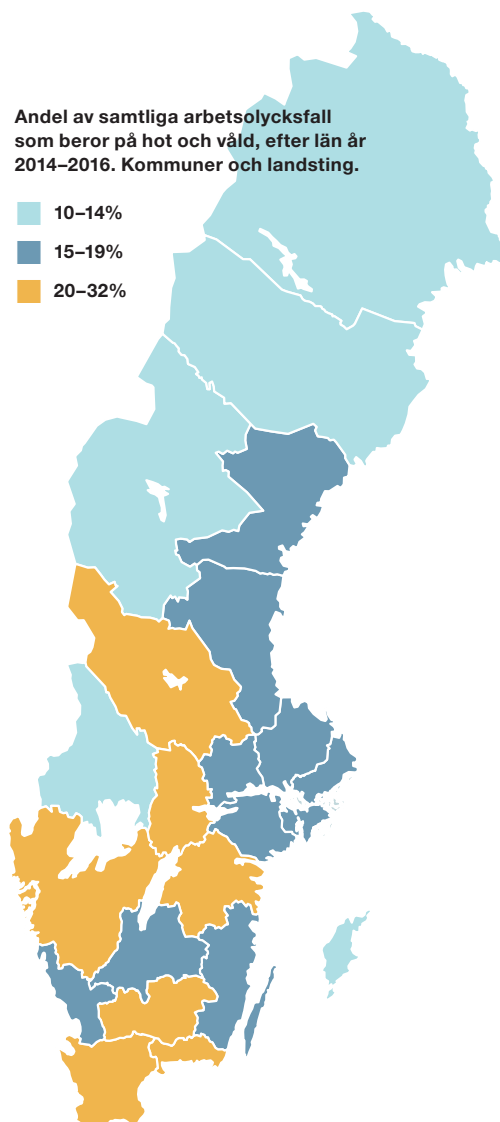
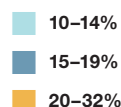
Stor variation i landet

Det finns en stor spridning över landet av arbetsolycksfall orsakade av hot och våld under åren 2014–2016. Lägst andel hade Gotlands län, Värmlands län och Jämtlands län. En låg andel hade också Norrbottens län och Västerbottens län. Andelen hot och våld är högst i Örebro län, Östergötlands län och Dalarernas län. Även Västra Götalands län, Gävleborgs län och Blekinge län låg högt.

Andelen arbetsolycksfall orsakade av hot och våld minskar i vissa län, men många län har över tid samma eller en ökande andel, vilket gör att förebyggande arbete är fortsatt viktigt.

Antalet olyckor med hot och våld per 1 000 sysselsatta fördelade sig på samma sätt som andelarna. Under 2015 var antalet arbetsolycksfall orsakade av hot och våld som högst i Örebro län med 4,6 olyckor per 1 000 sysselsatta.

Andel av samtliga arbetsolycksfall som beror på hot och våld, efter län år 2014–2016. Kommuner och landsting.

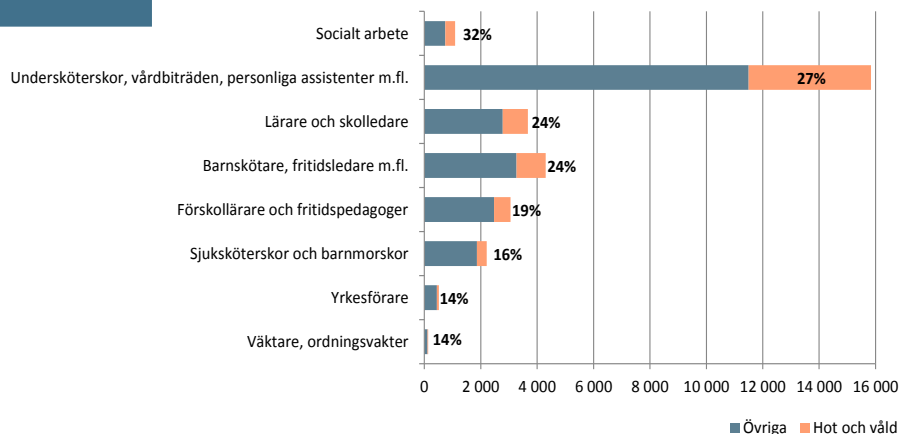

Kontaktyrken mer utsatta än andra yrken

Hot och våld förekommer på nästan hela arbetsmarknaden men är särskilt vanligt i kontaktyrken, där man arbetar med människor. *Socialt arbete* hade högst andel arbetsolycksfall med hot och våld, 32 procent under åren 2014–2016.

Därefter kom yrkesgrupperna *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl. och lärare och skolledare* där 27 procent respektive 24 procent av samtliga olyckor orsakades av hot och våld.

Antal arbetsolycksfall och andel orsakade av hot och våld, efter yrkesgrupp, år 2014–2016. Kommuner och landsting.

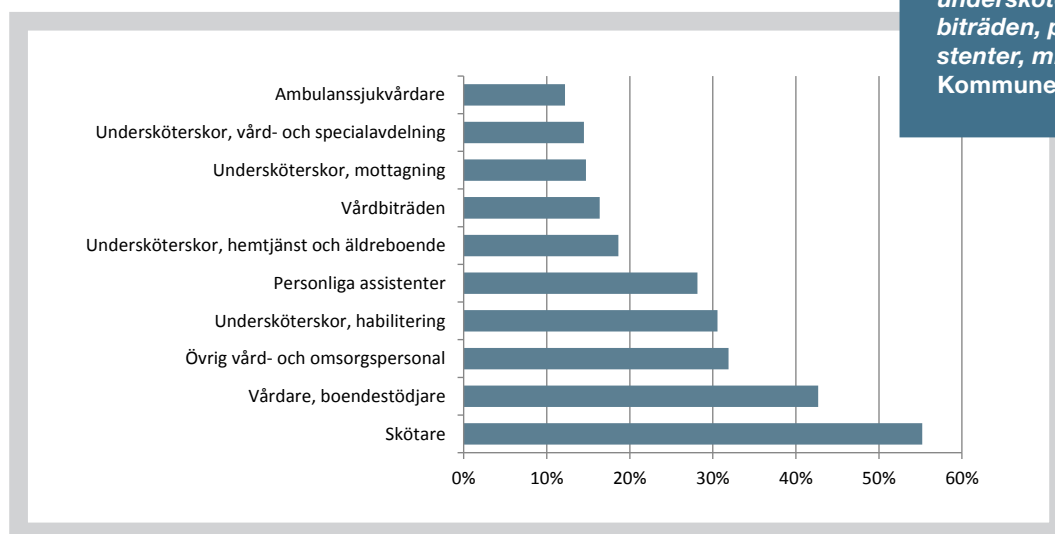
Skötare och vårdare särskilt utsatta

Undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl. är den största yrkesgruppen i kommun- och landstingssektorn, och hade både en hög andel olyckor med hot och våld och flest antal olyckor under tidsperioden 2014–2016. Av de yrken som ingår i gruppen utmärker sig *skötare* och *vårdare/boendestödjare*, där nära vartannat arbetsolycksfall orsakades av hot och våld. Dessa yrkesgrupper arbetar med rehabilitering och

vård av patienter med funktionsnedsättning eller inom psykiatrisk vård och missbruksvård. I de här patientgrupperna uppstår hot och våld-situationer ofta slumpartat och väldigt plötsligt. Vanliga händelser beskrivs exempelvis som; ”Aggressiv patient slog mig i ansiktet”, ”Jag blev biten när jag skulle ge medicin” och ”Behövde låsa in mig efter hot från utåtagerande patient”.

Det finns en regional variation i andelen arbetsolycksfall orsakade av hot och våld även för *skötare* och *vårdare/boendestödjare*, från 78 procent i Örebro län till 22 procent i Västernorrlands län.

Andel arbetsolycksfall orsakade av hot och våld, efter yrke inom gruppen undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl., år 2015–2016. Kommuner och landsting.

Sammanfattning – hot och våld

Analysen tyder på att hot och våld fortfarande förekommer i stor utsträckning i vissa yrkesgrupper. Hot och våld på den svenska arbetsmarknaden har uppmärksammats tidigare (exempelvis i AFA Försäkrings rapporter *Hot och våld på den svenska arbetsmarknaden* och *Arbetsolyckor och sjukfrånvaro inom handel och restaurang*).

Den här analysen lyfter fram *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.*, som en yrkesgrupp där andelen godkända arbetsolyckor orsakade av hot och våld är stor. Särskilt stor är andelen bland *skötare* och *vårdare/boendestödjare*. Vi ser att det finns regionala skillnader.

Arbetsolycksfall orsakade av hot och våld är också fortfarande vanligt förekommande. Det är därför viktigt att fortsättningsvis följa och beskriva utvecklingen av hot och våld på arbetsmarknaden.

- ▶ Hot och våld stod för en femtedel av samtliga godkända arbetsolycksfall och en tiondel av alla allvarliga arbetsolycksfall under år 2014–2016.
- ▶ Andelen arbetsolycksfall som beror på hot och våld varierar över landet. Högst andel observerades i Örebro län.
- ▶ Hot och våld förekommer oftare i så kallade kontaktyrken. Yrkesgrupperna *socialt arbete* och *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* är särskilt utsatta.
- ▶ Nära vartannat arbetsolycksfall bland *skötare* och *vårdare/boendestödjare* orsakas av hot och våld.

Publikation av analysavdelningen, kontakt: analys@afaforsakring.se